

Understanding Heter Iska

The first attempts to overcome interest were made by turning business loans into investments, with special protections to ensure the “lender/investor” never incurs a loss. Below is the 16th century version, which was written a few centuries earlier, and to this day is still the basic format used at the bethdin.org website

ספר נחלת שבעה שטרות סימן מ נוסח ודיני שטר עסקא

אנחנו התומים מטה מודים בהודאה גמורה, וחתימת ידינו דלמטה תעיד עלינו כמאה עדים כשרים ונאמנים, איך שאנחנו החתומים מטה קבלנו מכמר פלוני בר פלוני מאה זהובים (שבכל זהוב חמשה עשר פ"ץ) מזומנים בתורת עסקא להתעסק בהם על אחריותו וטובתו ותועלתו עד שיעלה ריוח מאה זהובים, וכל מובחר וטוב עסק שיזדמן השם יתברך לנו, יהיו מעותיו של פלוני הנ"ל קודמין למעותינו עד שיעלה מהם ריוח כנ"ל. ומאז ואילך יהיו בידינו כל סך קרן וריוח הנ"ל בתורת הלואה גמורה על אחריותנו וטובתנו ותועלתנו הן לריוח הן להפסד ח"ו עד זמן פלוני. שאז מחוייבים אנחנו לשלם לו או לבאי כחו כל סך קרן וריוח כנ"ל במעות מזומנים ובמטבע טובה העוברת לסוחר ובלי שום סחורה. (ואף אם יהיה לנו שום סחורה בעולם מחוייבים אנחנו לטפל ולמכור את כל אשר לנו אפילו בחצי שוייה כדי לפרוע לבעל השטר או לבאי כחו הכל במזומנים לזמן הנ"ל כפי מה שיאמר בעל השטר (או בא כחו בדיבור הקל עלינו לפרוע כגוף החוב).) ... וכן אין אנו נאמנים לומר שלא הרוחנו כלל במעותיו של בעל השטר. או לומר שלא עלה ריוח כנ"ל. ושעסקנו בעסקא באמונה. אם לא בשבועה חמורה כנ"ל. וכל אחד מאתנו חתומים מטה נעשה ערב קבלן בעד חבירו. ויד בעל השטר על העליונה. וקבלנו מבעל השטר פלוני בר פלוני סך פלוני בשכר עמלינו ומזונינו. כל הנ"ל קבלנו עלינו ועל יורשינו אחרינו בחרם חמור ובשבועה דאורייתא לאשר ולקיים.... ואם יעידו עדים כשרים שהיה הפסד במעותיו של בעל השטר הנזכר לעיל, אין אנו נאמנים לומר שהיה זה טרם או קודם שעלה ריוח הנ"ל אם לא בשבועה חמורה כמו שיחמיר עלינו בעל השטר ובאי כחו. וכן אין אנו נאמנים לומר שלא הרוחנו כלל במעותיו של בעל השטר, או לומר שלא עלה ריוח כנ"ל, ושעסקנו בעסקא באמונה, אם לא בשבועה חמורה כנ"ל.

We who sign below admit with our signature, that we received from so and so 100 golds, as an investment, until such time that we incur a profit of 100 golds. And when the first profit is incurred, that profit will be said to have been incurred upon his investment before having been incurred to any other investment. And from that moment onward, the 100 + 100 shall be considered a full loan and not as an investment, and so unaffected by future profit or loss, until Date when we will be required to pay the principle and profit.

- **This works if there is any profit. But what if there is none?**

And we are not believed to claim that there that there was no profit, or that there was no profit of 100, unless we swear with the most stringent of oaths. And if witnesses claim that there was a loss, we are not believed to claim that the loss was before first profit was incurred, without the most stringent of oaths.

- **This only works when people are scared of oaths, but not today?**
- **Also, is this a fair condition, or a subterfuge?**

But the real issue becomes today, when loans for schooling or home purchase are more common. Can one write an iska if both sides know the investment is in nothing?

אג"מ יו"ד ב:סב בענין מארטגיידז הנהוג בבתיים איך עושים שלא יהיה באיסור ריבית כ"ג תמוז תשכ"א.
הנה ודאי ענין מארטגיידז שעושים במדינתנו הוא הלואה ויש בזה איסור ריבית וצריך לעשות באופן שלא יהיה ריבית ויש בזה שני דרכים. (א) הוא לעשות בהיתר עסקא ושידעו שני הצדדים ענין העסקא ולא רק באמירה וכתובה בעלמא שזה אינו לחש וסגולה המועילים.... ואם אח"כ יארע שלא יהיה כל כך ריוח או ח"ו הפסד אזי צריך הנותן ליקח רק מחצה מריוח שהיה ומחצה מהפסד אם היה. אבל כיון שהנותן אינו יודע כי הלא המקבל לבדו מתעסק בהם ואינו מחוייב להאמינו לכן הותנה שאם יאמר המקבל שלא היה הריוח כפי שומתם וכ"ש כשיאמר שהיה הפסד שיצטרך לישבע בשבועה חמורה בנקיטת ס"ת ויכול להתנות עוד חומרות בהשבועה שיהיה דוקא בביהכ"נ בשעת הקריאה בפני רבים ושיאמר גם בלשון קללה על נפשו אם אינו אומר אמת. ובנוסחאות כתוב שאם יאמר שהיה הפסד יצטרך להביא עדים דוקא אבל במדינה זו בעוה"ר שחשודים כמה אנשים להעיד שלא כדין כמו מאומד ועל פי מה שמאמינים להבע"ד שלכן טוב להתנות שיהיה נאמנותו בשבועה חמורה גם על הפסד ומאחר שלא ירצה להשבע יהיה מחוייב לשלם להנותן את חלק הריוח שהתנו.

Investor can't be knowledgeable about the investment:

וצריך שהנותן לא ידע במה הוא עוסק כדי שלא ידע הנותן בעצמו מה שהיה ויוכל להשביעו דאם ידע הנותן במה הוא עוסק הרי אפשר שידע בעצמו שהיה הפסד או שלא היה ריוח ולא שייך להשביעו אז ויהיה מוכרח ליקח פחות אם יהיה מעט ריוח וגם להפסיד אם יהיה הפסד.

Does it work for a mortgage?

ואף שלקח המעות על הבית אין הכרח שהעסק הוא דוקא הבית הזה דהא אפשר שיש לו מעות לשלם עבור הבית אך שצריך אותם לעסקיו האחרים וכשנותן לו המעות יוכל לעסוק בהן העסקים האחרים ונמצא שבמעותיו עושה העסקים האחרים שלכן אף אם בבית לא יהיה ריוח צריך לישבע על שאר העסקים, והבית שנתייחד למעות אלו הוא רק למשכון. וטוב לכתוב שהמעות לקח לעסוק בהם בעסק שהוא טוב כפי דעת הבקיאין שיהיה מזה הריוח שהתנו שיעלה בעד החצי של הנותן הפראצענטן שהתנו.

Payment for managing the investment

ועל מה שהמקבל בעצמו יעסוק בעסק השותפות צריך הנותן ליתן לו אף דבר קטן כמו דאלאר ואף בפחות.

Excess Profit:

וצריך לכתוב שאם ירויחו יותר אין לנותן ריוח יותר מכפי שהתנו כדי שלא יוכל לתבוע מהמקבל כשידע שהיה יותר ולא יהיה גזל אצל המקבל כשהיה יותר ולא ידע לתבוע ממנו.

What to do with the Loan agreement:

ואם הלאיערס לא ירצו לכתוב זה אלא כמו שעושיין מארטגייזד שהוא בריבית, צריך לכתוב בשטר העיסקא ששטר זה הוא העיקר שהתנו ושטר המארטגייזד שנעשה ע"י הלאיערס הוא רק לבטחונות כשלא ירצה לקיים וליתן מה שחייב לנותן לפי השטר עיסקא.

But all of this, doesn't help you deal with variable interest, penalty interest, and fees

"For purposes of Jewish law, any principal amounts due under this lease against which interest, late fees or penalties are assessed, shall be deemed, at the time they are due, to have been funded by the obligee (L) to the obligor (B) and then paid, as due, by the obligor (B) to the obligee (L). Such principal amounts shall be deemed to have been received by the obligor for investment, in which profits and losses are to be equally shared. The parties agree that in lieu of such sharing of profits and losses, which would require substantiation of all losses by two trustworthy witnesses, and verification of all profits by oath, the obligee shall accept payment in the amount of the applicable interest, late fees or penalties set forth under this lease, and waive all other profits which may be earned from the advanced funds. The obligor acknowledges having received a token payment of \$1.00 from the the obligee for all efforts in connection with the investment. The provisions of this section shall only be enforceable in a beth din."

- Does this work? Or should a Jew just wave all these other payments.
- Does the attempt to enable Jews to participate in modern, real-world banking fail at some point?

---

¹ויש נוהגין להחמיר בזה, דזה הוי קרוב לשכר ורחוק להפסד, דאם נגנב או נאבד או כיוצא בזה דיהא ההפסד בכל העסק ולא יקבל עליו הנותן הפסד אלא על כ' זהובים מק' והוא רחוק להפסד, משא"כ בריוח שאינו ריוח גדול כל כך. ולענ"ד נראה שהמקיל ועושה כסברא הא' לא הפסיד